
احسين بن عبد الله
ابن بسينا

(٣٧٠ - ٤٢٨ هـ ق)

الفلاک
الفی الطب

سرشناسه: ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ ق. Avicenna
عنوان و نام پدیدآور: القانون فی الطب / الشیخ الرئيس ابن سینا، حسین بن عبدالله؛ دراسة و تحقیق: نجفقلی حبیبی؛ قدم له سیدحسین نصر، غلامرضا اعوانی
مشخصات نشر: همدان: بنیاد علمی و فرهنگی بوعلی سینا، ۱۴۳۹ ق. = ۲۰۱۸ م. = ۱۳۹۷ -
مشخصات ظاهری: ج: ۱. جدول.
شاپک: دوره: ۲-۴-۹۴۶۵۸-۶۰۰-۹۷۸؛ ج: ۱-۹-۵-۹۴۶۵۸-۶۰۰-۹۷۸؛ ج: ۲-۶-۹۴۶۵۸-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فایا
یادداشت: عربی.
یادداشت: ج: ۲. (چاپ اول: ۱۴۰۰ = ۱۴۴۲ ق.) (فیفا)
یادداشت: کتابنامه.
یادداشت: نمایه.

مندرجات: ج: ۱. فی الامور الکلیه من علم الطب. -- ج: ۲. فی الادویه المفردة
موضوع: پزشکی اسلامی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع: "Early works to ۲۰th century" -- Medicine, Islamic

موضوع: داروشناسی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع: "Early works to ۲۰th century" -- Pharmacology

شناسه افزوده: حبیبی، نجفقلی، ۱۳۲۰ -

شناسه افزوده: نصر، سیدحسین، ۱۳۱۲ -

شناسه افزوده: Nasr, Seyyed Hossein

شناسه افزوده: اعوانی، غلامرضا، ۱۳۲۱ -

شناسه افزوده: Aavani, Gholam Reza

شناسه افزوده: بنیاد علمی و فرهنگی بوعلی سینا

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ق ۱۸ الف ۱۳۸ R

رده بندی دیویی: ۶۱۰

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۸۲۰۵۱

وضعیت رکورد: فایا

انتشارات بنیاد بوعلی سینا

www.ketab.ir

الفن الطب (ادویه مفردة)

حسین بن عبدالله، ابن سینا

تصحیح انتقادی: دکتر نجفقلی حبیبی

مقدمه انگلیسی: دکتر غلامرضا اعوانی

ناظر علمی بنیاد: دکتر حسین حاتمى

نظارت و پیگیری: توکل دارائی

طراح جلد: شهرام عظیمی

چاپ و صحافی: شرکت چاپ و انتشارات

نوبت چاپ: نخست - ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰,۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-94658-6-6

9 786009 465866

همه حقوق مادی این اثر متعلق به بنیاد علمی و فرهنگی بوعلی سینا و محفوظ است.

هرگونه استفاده از کل یا قسمتی از این کتاب (از قبیل هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، عکسبرداری، نشر الکترونیکی، هر نوع انتشار به صورت

اینترنتی، سی دی، دی وی دی، فیلم، فایل صوتی، یا تصویری و غیره) بدون اجازه کتبی از ناشر ممنوع است.

نشانی: همدان - میدان آرامگاه بوعلی سینا - بنای آرامگاه بوعلی سینا - بنیاد علمی و فرهنگی بوعلی سینا

www.buali.ir

info@buali.ir

تلفن: ۰۸۱-۳۸۲۶۳۲۵۰ نمابر: ۰۸۱-۳۸۲۵۲۵۹۹

الكتاب الثاني (في الأدب المفرد)

الشيخ الرئيس، حجة الحق، شرف الملك
ابوعلي حسين بن عبدالله، ابن سينا (٣٧٠ - ٤٢٨ هـ.ق)
دراسة وتحقيق وتعليق: الدكتور نجفقلي حبيبي
قدم له: الدكتور غلامرضا اعوان

النسخ التي اعتمدنا عليها في التحقيق

- ب: صورة عكسية لنسخة باكو (آذربيجان)، رقم ١٢٥٦ في مكتبة المرعشي بقم، ٥٣٧ هـ.ق.
ب١: لنسخة بدل وللتصحيات في الحواشي.
جم: نسخة رقم ١٥٢٤ مكرر مكتبة جاز الله باسطنبول، ٥٥٦ هـ.ق.
جم١: لنسخة بدل وللتصحيات في الحواشي.
مل: نسخة رقم ٤٥٦٢ مكتبة طائفة بطهران التابعة لمكتبة العتبة الرضوية بمشهد، ٦٨٠ هـ.ق.
مل١: لنسخة بدل وللتصحيات في الحواشي.
ن: نسخة رقم ٥٧٣١ نور عثمانية باسطنبول، كون تاريخ الكتابة.
رم: النسخة المطبوعة برقم، ١٥٩٣ م.
مب: نسخة رقم ٦١٢٩ في مكتبة مجلس الشورى الإسلامي تاريخ كتابتها من ١٠٠١ إلى ١٠٠٣ هـ.ق.
مب١: لنسخة بدل وللتصحيات في الحواشي.
مج: نسخة رقم ٦٠٨٩ في مكتبة مجلس الشورى الإسلامي بطهران، ١٠٧٣ هـ.ق.
مج١: لنسخة بدل وللتصحيات في الحواشي.
ط: النسخة المطبوعة بطبعة حجرية بطهران، ١٢٩٦ هـ.ق.
ط١: لنسخة بدل وللتصحيات في الحواشي.

الناشر: مؤسسة ابن سينا الثقافية والعلمية
الطبعة الأولى: ١٤٤٢ هـ.ق - ٢٠٢١ م.

العنوان: ايران - همدان - ساحة قبة ابن سينا - مؤسسة ابن سينا الثقافية والعلمية

www.buali.ir info@buali.ir

تلفون: +٩٨٨١٣٨٢٦٣٢٥٠ فاكس: +٩٨٨١٣٨٢٥٢٥٩٩

جميع الحقوق والاقتباس والنقل والترجمة محفوظة للناشر.

سخن ناشر

نسخه‌های شفا

لما غلا ثمنی عدمت مشتری

لما عظمت فلیس مصر واسعی

بزرگ بود و در شهر و عصر خویش نمی گنجید. روایت زندگیش، در رساله سرگذشت که برای شاگردش ابوعبید می گفت؛ تا این بیت پایان یافته است. پس از گذشت یک هزاره از درگذشت او و در قیاس با متفکران و دانشمندان اعصار پیشین، هنوز هم کمتر هم‌اوردی دارد. کارنامه علمی او گواه روشنی است از شکوفایی نابغه‌ای که در عصر شکوفایی تمدن اسلامی- ایرانی، دایرةالمعارفی از علوم زمانه خویش بود و شعاع خورشید اندیشه و میراث مکتب علمیش از آن زمانه تا کنون، گرمابخش جمع خردمندان است.

گزاره نیست اگر گفته شود بوعلی از مشهورترین نوایغ ابنای بشر است. و در قرون گذشته نیز با وجود همه حسادت‌ها و مخالفت‌ها؛ مدح و تعظیم او بارها بر خامه بزرگان دانایی جاری شده است.

سخن شمس‌الدین شهرزوری، مورخ فلسفه‌دان قرن ششم، نمونه‌ای از عمق تأثیر و تکریم این بزرگ‌مرد خردمند است: «هرکس در توصیف ابن‌سینا به هر میزان سخن بگوید، باید مطمئن باشد که اغراق نکرده است؛ بلکه هر نویسنده و هر گوینده‌ای باید بترسد از این که درباره او کم گفته و تفریط کرده باشد».

"القانون" ابن سینا، مهمترین کتاب پزشکی جهان در دوره‌ای ۷۰۰ ساله بوده؛ و حتی در شرق و جهان اسلامی تا یک‌صد سال پیش نیز، مرجع بی‌بدیل پزشکی بوده است. اهمیت این کتاب در آموزش پزشکی چنان بوده است که نظامی عروضی سمرقندی در قرن ششم، با مقایسه آن با سایر کتب آموزشی گفته است: «اگر طالب علمی بخواهد که نیازی به این همه کتاب نداشته باشد، لازم است که فقط قانون ابن سینا را بخواند که آن از همه این کتاب‌ها او را فارغ خواهد ساخت».

کتاب اول القانون، به کلیات شهرت یافته است و بیشترین نقد، خلاصه‌نویسی، شرح و حاشیه‌نویسی درباره این کتاب بوده است. کتابی که پیش رو دارید تصحیح کتاب دوم القانون است که به الأدوية المفردة نامبردار شده و خواص بیش از ۷۰۰ داروی گیاهی، حیوانی و معدنی در آن بیان شده است.

در دهه‌های اخیر بازگشت به خوانش و بهره‌مندی از طبابت مبتنی بر پزشکی سنتی در کنار پزشکی مدرن در جهان رونق یافته است. این کتاب در پزشکی سنتی ایران و جهان یکی از جامع‌ترین و مهم‌ترین میراث پیشینیان برای نقد، بررسی و پژوهش علمی در دانشگاه‌های معتبر است و طب سینوی به مراجعه‌ترین متن کاربردی در این نهضت تجدیدنظر و تأمل در داشته‌های پزشکی پیشینیان به‌شمار می‌رود. اگرچه دخالت جاهلان و شیادان بی‌سواد این میراث را به خرافه آغشته است و با طرح مباحث غیرعلمی و نامستند، با توهم و بی‌مبالاتی آن را به سوی تقابلی با طب مدرن کشانده‌اند؛ بنا بر دیدگاه متخصصان طب سینوی، بسیاری از نکات، نسخه‌ها و طبابت‌های این سنت پزشکی در زمینه بهداشت، پیشگیری، آداب تغذیه، سبک زندگی و معالجه بیماری‌ها قابلیت دفاع علمی مبتنی بر آزمایش‌های طب مدرن را نیز دارد.

این ادعا که قانون ابن سینا چقدر می‌تواند در پیشگیری از بیماری و درمان مکمل یا مستقل مؤثر باشد، در محک انتخاب و گزینش مراکز علمی، پژوهشی و عموم جامعه قرار دارد و تجربه ثابت کرده است هر علم و دانشی که گاهی از مشکلات پیشاروی بشر باز نکند، یا نتواند به پرسش‌های نو پاسخ دهد به کنار نهاده و به فراموشی سپرده می‌شود.

الفهرس الإجمالي

١	مقدمة المصحح الفارسية
١٩	مقدمة المصحح العربية
١	[المقدمة]
٥	المقالة الأولى
٧	الفصل الأول منها - في أمزجة الأدوية المفردة
١٣	الفصل الثاني - في تعرف قوى الأدوية بالتجربة
١٧	الفصل الثالث - في تعرف قوى الأدوية بالقياس
٣٣	الفصل الرابع - في أفعال قوى الأدوية المفردة
٤٦	الفصل الخامس - في أحكام تعرض للأدوية من خارج
٥٣	الفصل السادس - في التقاط الأدوية وأدخالها
٥٧	المقالة الثانية
٦٩	[شرح الأدوية المفردة]
٧١	حرف الألف
١٤٧	حرف الباء
٢٠٧	حرف الجيم
٢٣٧	حرف الدال
٢٧١	حرف الهاء
٢٨١	حرف الواو
٢٩١	حرف الزاء
٣٢٩	حرف الحاء

٣٧٧.....	حرف الطاء
٣٩٥.....	حرف الياء
٤٠٧.....	حرف الكاف
٤٤٣.....	حرف اللام
٤٧٥.....	حرف الميم
٥١٣.....	حرف النون
٥٢٩.....	حرف السين
٥٧٥.....	حرف العين
٥٩٩.....	حرف الفاء
٦٢٧.....	حرف الصاد
٦٣٧.....	حرف القاف
٦٧٣.....	حرف الراء
٦٨٩.....	حرف الشين
٧١٧.....	حرف التاء
٧٣٥.....	حرف الثاء
٧٤١.....	حرف الخاء
٧٧٧.....	حرف الذال
٧٨١.....	حرف الضاد
٧٨٥.....	حرف الظاء
٧٨٧.....	حرف الغين
٧٩٧.....	الفهارس
٧٩٩.....	الفهارس العامة
٨٨٣.....	الفهارس الخاصة
١١١١.....	فهرس محتويات الكتاب